(३) नेपाल अधिराज्यको संविधानको धारा ५५ (४) अनुसार यो ऐन निष्क्रिय भएमा यो ऐनलाई कुनै अर्को नेपाल ऐनले खारेज गरे सरह मानिई यो ऐन अन्तर्गत भए गरेका काम कुरामा नेपाल कानून व्याख्या सम्बन्धी ऐन, २०१० को दफा ४ लागू हुनेछ ।

इति सम्वत २०१९ साल गते रोज शुभम-------

लालमोहर सदर मितिः- २०१९।३।१५।६

आज्ञाले-
प्रद्युम्नलाल राजभण्डारी
श्री ५ को सरकारको सचिव,
कानून तथा न्याय मन्त्रालय ।

श्री ५ को सरकार

कानून तथा न्याय मन्त्रालय

श्री ५ महाराजाधिराजबाट बनाइबक्सेको तल लेखिए बमोजिमको ऐन सर्वसाधारणको जानकारीको लागि प्रकाशित गरिएको छ ।

२०१९ सालको ऐन नं. ५

स्वस्तिश्री गिरिराज चक्रचूडामणि नरनारायणेत्यादि विविध विरुदावली विराजमान मानोन्नत ओजस्वि राजन्य प्रोज्ज्वल नेपाल तारा अतिओजस्वी त्रिभुवन प्रजातन्त्र श्रीपद ॐ रामपट्ट अतुल ज्योतिर्मय त्रिशक्तिपट्ट अतिप्रबल गोरखादक्षिणबाहु महाधिपति फील्ड मार्शल र सर्वोच्च कम्याण्डर इन-चीफ श्रीमन्महाराजाधिराज श्री श्री श्री महाराज महेन्द्र वीर विक्रम जङ्गबहादुर शाहबहादुर शमशेर जङ्ग देवानाम् सदा समरविजयिनाम् ।

विदेशी विनिमय सम्बन्धी कारोवार नियमित गर्न बनेको ऐन

प्रस्तावनाः- नेपाल अधिराज्यको नागरिकहरूको आर्थिक हितको लागि विदेशी विनिमय सम्बन्धी कारोवारलाई अझ बढी मात्रामा नियमित गर्नु वाञ्छनीय भएकोले,

श्री ५ महाराजाधिराज महेन्द्र वीर विक्रम शाहदेवबाट नेपाल अधिराज्यको संविधानको धारा ५५ अनुसार यो ऐन बनाइबक्सेको छ ।

१. संक्षिप्त नाम, विस्तार र प्रारम्भः- (१) यो ऐनको नाम "विदेशी विनिमय (नियमित गर्ने) ऐन, २०१९" रहेको छ ।

(२) यो ऐन नेपाल अधिराज्य भर लागू हुनेछ र जहाँसुकै रहे बसेका सबै नेपाली नागरिकहरूलाई पनि लागू हुनेछ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(३) यो दफा तुरुन्त प्रारम्भ हुनेछ र अरू दफाहरू श्री ५ को सरकारले समय समयमा नेपाल गजेटमा सूचना प्रकाशित गरी तोकिदिएको क्षेत्रमा सोही सूचनामा तोकिएको मितिदेखि प्रारम्भ हुनेछ ।

२. परिभाषाः– विषय वा प्रसंगले अर्को अर्थ नलागेमा यस ऐनमा–

(क) "मुद्रा" भन्नाले सबै किसिमको सिक्का, करेन्सी नोट, बैंक नोट, पोष्टल नोट, मनी आर्डर, चेक, ड्राफ्ट, ट्राभेलर्स चेक, प्रतीत–पत्र (लेटर अफ क्रेडिट) बिल अफ एक्सचेञ्ज र प्रोमिसरी नोटलाई समेत जनाउंछ ।

(ख) "विदेशी मुद्रा" भन्नाले नेपाली मुद्रा बाहेक अन्य जुनसुकै मुद्रा सम्झनु पर्छ ।

(ग) "नेपाली मुद्रा" भन्नाले श्री ५ को सरकार वा अधिकार प्राप्त संस्थाले छापेको वा निकालेको मुद्रा सम्झनु पर्छ ।

(घ) "विदेशी विनिमय" भन्नाले विदेशी मुद्रा सम्झनु पर्छ र यो शब्दले विदेशी मुद्रामा भुक्तानी हुने वा हुन सक्ने सबै किसिमको डिपोजिट, क्रेडिट र मौज्दात, विदेशी सेक्यूरिटी विदेशी शेयर र नेपाली मुद्रामा लेखिएको वा निकालिएको (ड्रन) तर विदेशी मुद्रामा भुक्तानी हुने वा हुन सक्ने जुनसुकै ड्राफ्ट, ट्राभेलर्स चेक, प्रतीत–पत्र (लेटर अफ क्रेडिट) र बिल अफ एक्सचेञ्जलाई समेत जनाउंछ ।

(ङ) "इजाजत–पत्र प्राप्त व्यक्ति" भन्नाले विदेशी विनिमयको सटही कारोबार गर्न दफा ३ को उपदफा (१) अन्तर्गत अधिकार पाएको व्यक्ति सम्झनु पर्छ ।

(च) "सेक्यूरिटी" भन्नाले शेयर, ष्टक बण्ड, डिबेन्चर, डिबेन्चर ष्टक, सेक्यूरिटीको डिपोजिट सम्बन्धी डिपोजिट रहेको भरपाई र यूनिट ट्रष्टको यूनिट वा सब–यूनिट सम्झनु पर्छ, तर सरकारी प्रोमिसरी नोट बाहेक अरू प्रोमिसरी नोट वा बिल अफ एक्सचेञ्जलाई जनाउँदैन ।

(छ) "विदेशी सेक्यूरिटी" भन्नाले नेपाल अधिराज्य बाहेक अन्यत्र सिर्जना वा निष्काशन गरिएको सेक्यूरिटी र सांवा वा व्याज कुनै विदेशी मुद्रामा वा नेपाल अधिराज्य बाहेक अन्यत्र भुक्तानी हुने वा हुन सक्ने सेक्यूरिटी सम्झनु पर्छ ।

(ज) "सुन" भन्नाले लिगल टेण्डरभै वा नभै सिक्काको रूपमा रहेको सुन र सुद्धिकरण भै वा नभै बुलियन वा इनगटको रूपमा रहेको सुनलाई समेत जनाउंछ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(झ) "चांदी" भन्नाले चाँदीको बुलियन वा इनगट, चांदीका पाताहरू चांदीको प्लेटहरू र नेपाल अधिराज्य वा अरू कुनै मुलुकको लिगल टण्डर नरहेको चांदीको सिक्कालाई समेत जनाउंछ ।

(ञ) "बैंक" भन्नाले नेपाल राष्ट्रबैंक सम्झनु पर्छ ।

(ट) "तोकिएको" वा "तोकिए बमोजिमको" भन्नाले यो ऐन अन्तर्गत बनेको नियममा तोकिएको वा तोकिए बमोजिमको सम्झनु पर्छ ।

(ठ) "कुनै सेक्यूरिटी को सम्बन्धमा "धनी" भन्नाले सो सेक्यूरिटी वेच विखन वा नामसारी गर्न पाउने हक भएको व्यक्ति वा सो सेक्युरिटी आफ्नो जिम्मामा राख्ने व्यक्ति वा आफ्नै वा अरू व्यक्तिको तर्फबाट सो सेक्यूरिटीको लाभांश वा व्याज प्राप्त गर्ने व्यक्ति वा सो सेक्युरिटीमा कुनै हक भएको व्यक्तिलाई समेत जनाउंछ र ो सेक्यूरिटी कुनै ट्रष्टमा राखिएको वा त्यसको लाभांश वा व्याज कुनै ट्रष्ट फण्डमा जम्मा हुने रहेछ भने सो ट्रष्ट वा त्यसको कुनै शर्तलाई अरू कुनै व्यक्तिको मन्जूरी लिई वा नलिई सञ्चालन गराउन वा खारेज गर्न वा हेरफेर गर्न पाउने हक भएको वा ट्रष्ट मनीको लगानीलाई नियन्त्रण गर्न पाउने हक भएको व्यक्तिलाई समेत जनाउंछ ।

३. विदेशी विनिमयमा सटही कारोबार गर्न इजाजतः– (१) विदेशी विनिमयमा सटही कारोवार गर्न चाहने कुनै व्यक्तिले तोकिदिए बमोजिमको विवरण खोली इजाजत पत्रकोलागि बैंकमा दरखास्त दिनुपर्छ । त्यस्तो दरखास्त पर्न आएमा बैंकले दरखास्त गर्ने व्यक्तिलाई विदेशी विनिमयमा सटही कारोबार गर्न पाउने इजाजत पत्र दिनसक्नेछ । त्यस्तो इजाजत पत्र प्राप्त गर्दा बार्षिक ने. रू. एक सयमा नवढाई बैंकले तोकिदिए बमोजिम दस्तूर बुझाउनु पर्नेछ ।

(२) उपदफा (१) अन्तर्गत इजाजत पत्र दिंदा बैंकले सटही कारोबार गर्ने विदेशी विनिमयको किसिम हद र कति अवधिसम्म गर्न पाउने भन्ने कुरा र आवश्यक अन्य शर्तहरू समेत तोकिदिनेछ ।

(३) उपदफा (१) बमोजिम दिएको इजाजतपत्र वा उपदफा (२) बमोजिम इजाजत पत्रमा तोकिदिएको कुनै अधिकार वा कुनै शर्त बैंकले आवश्यक देखेमा खारेज, संशोधन वा सीमित गर्न सक्नेछ ।

(४) विदेशी विनिमयमा सटही कारोवार गर्न ईजाजत प्राप्त व्यक्तिलाई सो कारोवारको सम्बन्धमा बैंकले समय समयमा विशेष वा सामान्य आदेश वा निर्देश दिन सक्नेछ र त्यसरी दिइएका आदेश वा निर्देशको पालन गर्नु प्रत्येक इजाजतपत्र प्राप्त व्यक्तिको कर्तव्य हुनेछ ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(५) इजाजतपत्रमा तोकिदिएको कुनै कुरा वा शर्त वा उपदफा (४) अन्तर्गत दिइएको आदेश वा निर्देश उल्लंघन हुने गरी विदेशी विनिमय सटही सम्बन्धी कुनै काम गर्न हुंदैन ।

(६) कुनै इजाजतपत्र प्राप्त व्यक्तिले कुनै व्यक्तिलाई विदेशी विनिमय सटही गरी दिंदा सटहीबाट प्राप्त विदेशी विनिमय यस ऐन वा यो ऐन अन्तर्गतको कुनै नियम आदेश वा निर्देशको विपरीत वा उल्लंघन हुने कुनै कामको लागि होइन भन्ने कुराको लिखत (डिक्लेरेशन) माग्न वा आफूलाई यकीन गराउन आवश्यक सूचनाहरूसमेत माग्न सक्नेछ । सटही माग्ने व्यक्तिले त्यस्तो लिखत वा अरू सूचना दिन इन्कार गरेमा वा दिएको सूचनाबाट यो ऐनको वा यो ऐन अन्तर्गतको कुनै कुरा उल्लंघन हुने सम्भावना देखिएमा विदेशी विनिमयको सटही नदिई निजले सो कुराको सूचना बैंकलाई दिनु पर्दछ ।

(७) कुनै व्यक्तिले कुनै विदेशी विनिमय सटही गरी लिने वा दिने कामको निमित्त पटके इजाजत माग्न आएमा बैंकले निजलाई सो कामको पटके इजाजत दिन सक्नेछ । त्यसरी पटके सटही गरी लिने दिने सम्बन्धमा पनि माथिका उपदफाहरू लागू हुनेछ ।

४. विदेशी विनिमयमा कारोवार गर्नमा नियन्त्रण:– (१) बैंकबाट अगावै इजाजत नलिई इजाजतपत्र प्राप्त व्यक्ति बाहेक अरू कुनै व्यक्तिले इजाजतपत्र प्राप्त व्यक्ति बाहेक अरू कुनै व्यक्तिसंग विदेशी विनिमय किन्न वा सापट लिन वा भुक्तानी लिन वा सटही गरी लिन वा निजलाई बिक्री गर्न वा सापट दिन वा भुक्तानी दिन वा सटही गरी दिन हुंदैन ।

(२) बैंकले तोकिदिएको सटही दरमा फरकपारी कुनै व्यक्तिले नेपाली मुद्रा दिई विदेशी मुद्रा लिने र विदेशी मुद्रा दिई नेपाली मुद्रा लिने कारोवार गर्न हुदैन ।

त्यस्तो सटही दर बैंकले ने. रा. बैंक ऐन, २०१२ अनुसार श्री ५ को सरकारबाट तोकिदिएको सटही दरको परिधिभित्र रही तोक्ने छ ।

(३) कुनै व्यक्तिले कुनै खास कामको निमित्त वा कुनै शर्तमा बैंकबाट वा बैंकद्वारा अधिकृत व्यक्तिबाट कुनै विदेशी विनिमय प्राप्त गरेकोमा सो व्यक्तिले त्यस्तो विदेशी विनिमय सो काम बाहेक अरू काममा लगाउन वा सो शर्तको उल्लंघन गर्न हुंदैन र यस किसिमसंग प्राप्त गरेको विदेशी विनिमय सो काममा लगाउन नसक्ने भएमा वा सो शर्त पूरा गर्न नसक्ने भएमा निजले सो विदेशी विनिमय अविलम्ब कुनै इजाजतपत्र प्राप्त व्यक्ति वा बैंकलाई बैंकद्वारा निर्धारित दरमा बिक्री गर्नुपर्छ ।

५. केही मुद्रा र बुलियन निकासी वा पैठारी गर्नमा प्रतिबन्ध:– (१) कुनै व्यक्तिले अगावै बैंकको इजाजत नलिई र त्यस्तो इजाजतको निमित्त बैंकले कुनै फी तोकिदिएको भए सो

७९० आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

बमोजिम फी नतिरी सुन, चांदी वा नेपाली वा विदेशी करेन्सी नोट वा बैंक नोट वा सिक्का नेपाल अधिराज्यको सबै वा कुनै खास इलाकाभित्र त्याउन वा पठाउन नपाउने गरी श्री ५ को सरकारले आदेश जारी गर्न सक्नेछ। त्यस्तो आदेश जारी गर्दा श्री ५ को सरकारले कुन व्यक्ति वा कुनै खास किसिमका व्यक्तिका सम्बन्धमा वा कुनै खास किसिमको सुन, चांदी वा करेन्सी नोट, बैंक नोट वा सिक्काका सम्बन्धमा त्यस्तो प्रतिबन्ध नलाग्ने गरी त्यस्तो आदेशमा तोकिदिन सक्नेछ।

(२) कुनै व्यक्तिले अगावै बैंकको वा बैंकले सो कामको निमित्त लिखित रूपमा इजाजत दिएको व्यक्तिको इजाजत नलिई सुन, चाँदी, जवाहिरात वा बहुमूल्य रत्न वा नेपाली करेन्सी नोट, बैंक नोट वा मुद्रा वा इजाजत पत्र प्राप्त व्यक्तिबाट प्राप्त गरेको बाहेक अरू विदेशी विनिमय नेपाल अधिराज्यको कुनै इलाकाबाट बाहिर लिएर जान वा पठाउन हुंदैन।

६. विदेशी विनिमय प्राप्त गर्ने श्री ५ को सरकारको अधिकार:– (१) श्री ५ को सरकारले नेपाल गजेटमा सूचना प्रकाशित गरी नेपाल अधिराज्य बाहिरका देहाय बमोजिमका प्रत्येक नेपाली नागरिक र देहाय बमोजिमको नेपाल अधिराज्यभित्रका प्रत्येक व्यक्तिलाई देहाय बमोजिम गर्ने आदेश दिन सक्नेछः–

(क) सो सूचनामा तोकिएको विदेशी विनिमय हुने व्यक्तिले श्री ५ को सरकारको नाममा बैंकमा वा सो कामको निमित्त बैंकले अधिकार दिएको व्यक्ति कहाँ बैंकबाट निर्धारित भएको दरमा बिक्रीको लागि दाखिल गर्न वा गराउन।

(ख) सो सूचनामा तोकिएको विदेशी विनिमय पाउने हक अरूलाई प्रदान गर्ने अधिकार भएको व्यक्तिले श्री ५ को सरकारको नाममा बैंकबाट निर्धारित दरले हुन आएको मूल्य लिई त्यस्तो अधिकार नामसारी गरी दिन।

तर श्री ५ को सरकारले सोही सूचनाद्वारा वा अर्को आदेश जारी गरी कुनै खास व्यक्ति वा खास वर्गका व्यक्तिहरूका सम्बन्धमा उक्त आदेश लागू नहुने गर्न सक्नेछ।

(२) कुनै व्यक्तिले इजाजत पत्र प्राप्त व्यक्तिबाट प्राप्त गरी बैंकको अनुमति लिई कुनै कामको निमित्त राखेको विदेशी विनिमयमा सम्बन्धको यो दफा लागू हुनेछैन।

७. विदेशी विनिमय प्राप्त गर्न सक्ने भएका व्यक्तिहरूको कर्तव्यः– (१) नेपाल अधिराज्य बाहिरबाट विदेशी विनिमय प्राप्त गर्ने वा नेपाली रुपैयाँमा भुक्तानी पाउने हक भएका कुनै व्यक्तिले बैंकको सामान्य वा विशेष अनुमति नलिई त्यस्तो विदेशी विनिमय वा नेपाली रुपैयाँ वा सबै केही अंशमा भुक्तानी पाउन ढिलाई हुने वा भुक्तानी नहुने गर्न कुनै काम गर्नु हुँदैन।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(२) कुनै व्यक्तिले उपदफा (१) उल्लंघन गरेमा बिदेशी विनिमय प्राप्त गर्न वा नेपाली रुपैयांको भुक्तानी गराउन बैंकले त्यस्तो व्यक्तिलाई आवश्यक देखेको निर्देश दिन सक्नेछ।

८. पैठारी भएका सुन र चांदीको प्रयोग वेच विखन र कारोवारमा नियन्त्रण गर्ने अधिकार:– श्री ५ को सरकारले नेपाल गजेटमा सूचना प्रकाशित गरी नेपाल अधिराज्यको सबै वा कुनै क्षेत्रमा सुन चांदी पैठारी गरेको वखत वा पैठारी गर्नुभन्दा अगावै सो सुन र चाँदीको प्रयोग, वेच, विखन र कारोवारमा आफूले आवश्यक एवं उपयुक्त देखेको प्रतिबन्ध लगाउन सक्नेछ।

९. निकासी गरिएको मालसामानको मूल्यभुक्तानी:– (१) श्री ५ को सरकारले नेपाल गजेटमा सूचना प्रकाशित गरी नेपाल अधिराज्य बाहिरका कुनै ठाउँमा सो सूचनामा खुलाए बमोजिमका मालसामानहरू उपदफा (२) अन्तर्गत गरिएको व्यवस्था बमोजिम बाहेक निकासी गर्न निषेधगर्न सक्नेछ।

तर निकासी गर्ने व्यक्तिले निकासी गरिने भएको मालसामानको पूरा मूल्य बैंकले तोकेको समयभित्र बैंकद्वारा स्वीकृत विदेशी विनिमयमा भुक्तानी पाइसकिएको छ वा भुक्तानी पाइने भएको छ भन्ने कुराको तोकिए बमोजिमको वा उक्त नेपाल गजेटमा प्रकाशित सूचनामा निर्देश गरिए बमोजिमको सबूद प्रमाण बैंकलाई दिएमा निजले त्यस्तो मालसामान नेपाल अधिराज्य बाहिर निकासी गर्न पाउन सक्नेछ।

(२) यस दफाको प्रयोजनको लागि श्री ५ को सरकारले बैंकसंग परामर्श गरी आवश्यक नियम बनाउन वा निर्देश वा आदेश जारी गर्न सक्नेछ।

१०. सेक्यूरिटीहरूको निकासी र नामसारीमा नियन्त्रण:– बैंकको सामान्य वा विशेष इजाजत नलिई कुनै व्यक्तिले देहायको कुनै कार्य गर्न हुँदैन:–

(क) नेपाल अधिराज्य बाहिरको कुनै स्थानमा कुनै सेक्यूरिटी निकासी गर्न,

(ख) नेपाल अधिराज्य बाहिर बसोबास गर्ने कुनै व्यक्तिको नाममा कुनै सेक्यूरिटी नामसारी गर्न,

(ग) कुनै सेक्यूरिटी आर्जन गर्न भनी वा भोग गर्न भनी वा नियन्त्रणमा राख्न भनी वा कुनै प्रकारले नेपाल अधिराज्य बाहिर बसोबास गर्ने व्यक्तिलाई दिन।

स्पष्टीकरण:– कुनै सेक्यूरिटीको सम्बन्धमा नामसारी भन्नाले ऋण वा सेक्यूरिटीको रूपमा गरिएको नामसारीलाई समेत जनाउंछ।

११. विवरण माग्न सक्ने :– (१) श्री ५ को सरकारले नेपाल गजेटमा सूचना प्रकाशित गरी सो सूचनामा तोकिएका विदेशी विनिमयका धनीहरूलाई सो सूचनामा तोकिए बमोजिमका विवरणहरू सो सूचनामा तोकिएको म्यादभित्र बैंकलाई दिनु भनी निर्देश गर्न सक्नेछ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(२) यस ऐनको उद्देश्य पूरा गर्नको लागि श्री ५ को सरकार वा बैंकलाई कुनै विवरण, खाता वा लिखत प्राप्त गर्न वा जाँच्न आवश्यक वा वाञ्छनीय छ भन्ने लागेमा र यस किसिमको विवरण, खाता वा लिखत यस व्यक्तिसंग छ वा यस व्यक्तिले प्राप्त गरी पेश गर्न सक्ने सम्भव छ भन्ने लागेमा श्री ५ को सरकार वा बैंकले कुनै त्यस्तो व्यक्तिलाई सो विवरण, खाता वा लिखत श्री ५ को सरकार वा बैंकमा पेश गर्न वा प्राप्त गरी पेश गर्न आदेश दिन सक्नेछ।

(३) उपदफा (१) वा (२) मा लेखिएका कुराहरू कार्यान्वित गर्नको लागि श्री ५ को सरकारको आदेशले वा बैंकबाट लेखी आएमा जिल्ला बडाहाकिमले वा मेजिष्ट्रेटले वा यस सम्बन्धमा अधिकार प्राप्त कुनै अफिसरले खानतलासी गर्ने आदेश दिन सक्नेछ र सो आदेश प्राप्त व्यक्तिले खानतलासी गरी खानतलासीको उद्देश्यसंग सम्बन्धित कुनै पनि खाता वा लिखत निरीक्षण वा कब्जा गर्न सक्नेछ।

१२. निर्देश दिने, विनियम बनाउने वा आदेश वा सूचना जारी गर्ने बैंकको अधिकारः— दफा १५ अन्तर्गत श्री ५ को सरकारले दिएको कुनै निर्देशमा बाधा विरोध नपर्ने गरी बैंकले यो ऐनमा लेखिएका कुराहरू कार्यान्वित गर्नको लागि आवश्यकता अनुसार समय समयमा निर्देशहरू दिन वा विनियम बनाउन वा आदेश वा सूचना जारी गर्न सक्नेछ।

१३. यो ऐनको उद्देश्य विपरीत हुने गरी ठेक्का पट्टा गर्न नहुनेः— यो ऐनमा लेखिएको कुनै कुरा वा यो ऐन अन्तर्गत बनाइएको नियम, विनियम, दिइएको निर्देश वा जारी गरिएको आदेश वा सूचनासंग मेल नखाने गरी कुनै व्यक्तिले कुनै किसिमको ठेक्का पट्टा वा लिखत गर्न गराउन हुंदैन।

१४. निरीक्षणः— (१) श्री ५ को सरकार वा बैंकले जुनसुकै समयमा आफ्ना एक वा एक-भन्दा बढी अफिसर खटाई कुनै इजाजत वा इजाजतपत्र प्राप्त व्यक्तिको खाता स्याहा स्रेस्ता र अरू लिखतहरू निरीक्षण गराउन सक्छ। यस्तो काम श्री ५ को सरकारले गराउँदा बैंकलाई सूचना दिनेछ।

(२) उपदफा (१) अन्तर्गत निरीक्षण गर्न खटिई आएका अफिसरले दिएको म्यादभित्र निजले मागे बमोजिमको विदेशी विनिमयको सटही कारोवार सम्बन्धी आफ्नो जिम्मा वा नियन्त्रणमा रहेको सबै खाता, स्याहा स्रेस्ता र अरू लिखतहरू निज छेउ दाखिल गर्नु र निजले मागे बमोजिमको त्यस्तो सटही कारोवार सम्बन्धी विवरण वा खबर दिनु प्रत्येक इजाजत वा इजाजतपत्र प्राप्त व्यक्तिको कर्तव्य हुनेछ। इजाजतपत्र प्राप्त व्यक्ति कुनै कम्पनी वा फर्म रहेछ भने त्यस्तो खाता, स्याहा स्रेस्ता लिखत, विवरण वा खबर सो कम्पनीको प्रत्येक डाइरेक्टर, संचालक, वा यस कामसंग सम्बन्धित हिस्सेदार वा अधिकारीले दाखिल गर्नु वा दिनुपर्नेछ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(३) उपदफा (१) अन्तर्गत निरीक्षण गर्न खटिएका अफिसरले कुनै इजाजत वा इजाजतपत्र प्राप्त व्यक्ति वा निजको एजेन्टलाई वा इजाजत वा इजाजतपत्र प्राप्त व्यक्ति कम्पनी वा फर्म रहेछ भने त्यसको डाइरेक्टर, संचालक, हिस्सेदार वा अधिकारीलाई धर्म भकाई सोधपूछ गर्न सक्नेछ।

(४) उपदफा (२) अन्तर्गत दाखिल गर्नुपर्ने कुनै खाता स्याहा स्रेस्ता लिखत वा दिनुपर्ने कुनै विवरण वा खबर कुनै व्यक्तिले दाखिल नगरेमा वा नदिएमा वा यस दफा अन्तर्गत निरीक्षण गर्न जाने अफिसरले सोधेको कुनै प्रश्नको उत्तर कुनै व्यक्तिले नदिएमा निजले यो ऐनको कुरा उल्लंघन गरेको मानिने छ।

१५. श्री ५ को सरकारको निर्देश दिने अधिकारः— यस ऐनको प्रयोजनको लागि आवश्यक सम्झेमा श्री ५ को सरकारले बैंकलाई समय समयमा सामान्य वा बिशेष निर्देश दिन सक्नेछ र बैंकले यस ऐन अन्तर्गतको काम कुरा गर्नको लागि त्यस्तो कुनै निर्देशको पालन गर्नुपर्छ।

१६. नेपाली नागरिकहरूले विदेशी बैंकमा खाता खोल्दा श्री ५ को सरकारको स्वीकृति लिनेः— कुनै विदेशी बैंकमा खाता खोलीराखेका वा यो ऐन प्रारम्भ भएपछि खाता खोल्न चाहने सबै नेपाली नागरिकहरूले श्री ५ को सरकारले नेपाल गजेटमा सूचना प्रकाशित गरी तोकिदिएको म्यादभित्र श्री ५ को सरकारबाट स्वीकृति गराउनु वा लिनु पर्दछ।

१७. दण्ड सजायः— (१) यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गतको नियम विनियम वा आदेश वा निर्देश वा सूचनाका कुनै कुराको विपरीत कुनै व्यक्तिले कुनै काम गरेमा सो काम गरे बापत भएका कसूरसंग सम्बन्धित विदेशी विनिमय जफत हुनसक्नेछ र त्यस्तो व्यक्तिलाई बढीमा दुई वर्षसम्म कैद वा दुई हजार रुपैयाँसम्म जरिवाना वा दुवै सजाय हुनेछ।

(२) यो ऐन अन्तर्गत सजाय हुने कसूर कुनै कम्पनी वा संगठित संस्था वा फर्मबाट भएकोमा सो कसूर हुंदाको बखत सो कम्पनी वा संगठित संस्था वा फर्मको सो कसूरसंग सम्बन्धित कामको जिम्मा लिने डाइरेक्टर वा मेनेजर वा सेक्रेटरी वा अन्य अधिकारी सजायको भागी हुनेछ।

तर कसूर भएको कुरा निजलाई जानकारी छैन वा सो कसूर रोक्न निजले सकभर प्रयत्न गरेको हो भन्ने कुरा मुद्दा हेर्ने अदालतलाई चित्त बुझ्ने प्रमाण पेश गर्न सकेमा निजलाई यस उपदफाको कुरा लागू हुने छैन र त्यसको सजायको जवाफ देही त्यस्तो कम्पनी वा संगठित संस्था वा फर्मले गर्नेछ।

(३) यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गतको नियम, विनियम वा आदेश वा निर्देश वा सूचना वा इजाजत वा इजाजतपत्रको विपरीत काम गरेको वा यस ऐनको उल्लंघन गरेको अभियोग लागि कुनै व्यक्ति उपर मुद्दा चलेको वा

CO आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

कानूनी कारवाइ भएकोमा सो काम इजाजत वा इजाजतपत्र वा यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गतका नियम, विनियम वा आदेश वा सूचना वा निर्देश अनुसार गरिएको हो वा विपरीत काम गरेको होइन भन्ने कुरा प्रमाणित गर्ने अभिभारा निज अभियुक्त उपर रहनेछ ।

१८. मुद्दा हेर्ने अदालतः– (१) कुनै व्यक्तिले यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गतको नियम, विनियम वा आदेश वा सूचना वा निर्देशका कुनै कुराको विपरीत कुनै काम गरेकोछ वा यो ऐन उल्लंघन गरेको छ भन्ने कुराको मौखिक वा लिखित सूचना श्री ५ को सरकारबाट वा बैंकबाट वा बैंकबाट अधिकृत व्यक्तिबाट पाएमा पब्लिक प्रसिक्यूटर वा श्री ५ को सरकारबाट यस सम्बन्धमा अधिकार प्राप्त अधिकारीले सो कुराको जाँचबुझ गर्नेछ र जांचबूझ गर्दा कुनै व्यक्तिले त्यस्तो उल्लंघन वा विपरीत काम गरेको छ भन्ने ठहराएमा निज विरुद्ध जिल्ला अदालतमा मुद्दा चलाउने छ ।

तर यस उपदफाको कुनै कुराले यो ऐन अन्तर्गतको मुद्दा जिल्ला अदालत बाहेक अन्य कुनै अदालतमा दायर गर्न सक्ने श्री ५ को सरकारको अधिकारलाई बाधा पुऱ्याएको मानिने छैन ।

(२) उपदफा (१) बमोजिम जाँचबुझ गर्ने अधिकारीले कुनै व्यक्तिलाई हिरासतमा राख्नु आवश्यक देखेमा जांचबुझ गर्ने काम शुरू भएपछि वा त्यस्तो काम शुरू हुनु अगाबै हिरासतमा राख्ने आदेश दिन सक्नेछ ।

१९. लिखत बदर हुनेः– दफा १३ उल्लंघन गरी कुनै किसिमको ठेक्का पट्टा वा लिखत गरिएको रहेछ भने यो ऐन अन्तर्गत मुद्दा हेर्ने अदालतका आदेशले त्यस्तो ठेक्का पट्टा वा लिखत बदर वातिल हुनसक्नेछ ।

२०. खबर गरेमा इनामः– यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गतका नियम विनियम वा आदेश वा सूचना वा निर्देश वा इजाजत वा इजाजतपत्रको विपरीत काम कुनै व्यक्तिबाट भएकोछ भनी कुनै व्यक्तिले श्री ५ को सरकार वा बैंक वा श्री ५ को सरकारबाट अधिकार प्राप्त अधिकारी छेउ सप्रमाण खबर गऱ्यो र सो कुरा ठहर भयो भने अभियुक्तबाट असूल उपर भएको जरिवानाको सयकडा २५ सम्म वा अभियुक्तबाट जफत भएको विदेशी विनिमय नेपाली मुद्रामा हिसाब लगाई सो अंकको सयकडा ५ सम्ममा जुन बढी हुन्छ सो अंक सो खबर गर्ने व्यक्तिलाई श्री ५ को सरकारले इनामको रूपमा दिनसक्नेछ ।

२१. दावी वा उजूरी नलाग्नेः– (१) यो ऐन वा यस ऐन अन्तर्गतको कुनै नियम, विनियम, आदेश वा सूचना वा निर्देश बमोजिम असल नियतले कुनै व्यक्तिले काम गरे बापत वा गर्ने अभिप्राय गरे बापत निज उपर कुनै अदालतमा कुनै किसिमको मुद्दा उजूरी वा कानूनी कारवाइ चलाइने छैन ।

आधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।

(२) कुनै व्यक्तिलाई श्री ५ को सरकारले वा बैंकले वा इजाजतपत्र प्राप्त व्यक्तिले जानी जानी वा लापरवाही गरेमा बाहेक) विदेशी विनिमय प्राप्त नगराइदिएको कारणले हानि नोक्सानी पर्न गएमा कुनै किसिमको दावी लाग्ने छैन ।

२२. नियमहरू बनाउने अधिकारः– यस ऐनको उद्देश्य कार्यान्वित गर्नको लागि श्री ५ को सरकारले बैंकसंग परामर्श गरी नियमहरू बनाउन सक्ने छ ।

२३. खारेजीः– विदेशी विनिमय सटही नियन्त्रण ऐन, २०१७ खारेज गरिएको छ ।

२४. हाल भैरहेको इजाजत पत्रहरूः– बैंकले अन्यथा आदेश नदिएसम्म विदेशी विनिमय सटही नियन्त्रण ऐन, २०१७ अन्तर्गत दिइएका इजाजतपत्रहरू अगावै खारेज गरिएकोमा बाहेक सोही इजाजतपत्रमा तोकिएको अवधिको लागि सोही इजाजतपत्रमा तोकिएको शर्तमा यो ऐनको दफा ३ अन्तर्गत दिइएको मानिने छ ।

२५. बचाउः– नेपाल अधिराज्यको संविधानको धारा ५५ को उपधारा (४) बमोजिम यो ऐन निष्क्रिय भएमा यो ऐनलाई कुनै अर्को नेपाल ऐनले खारेज गरे सरह मानिई यो ऐन अन्तर्गत भए गरेको काम कुरामा नेपाल कानून व्याख्या सम्बन्धी ऐन, २०१० को दफा ४ लागू हुनेछ ।

इति संवत २०१९ साल गते रोज शुभम---

लालमोहर सदर मिति २०१९।३।१५।६

आज्ञाले–
प्रद्युम्नलाल राजभण्डारी
श्री ५ को सरकारको सचिव,
कानून तथा न्याय मन्त्रालय ।

मुद्रण विभाग, सिंहदरबार

अधिकारिकता मुद्रण विभागबाट प्रमाणित गरिएपछि मात्र लागु हुनेछ।